

(K)ALAPTÖRVÉNY

A zsarnok helytartó kalapjától jogalapot, alapnormát senki se várjon: fej fölé szánt mélyütés a lényeg. Hermann Gessler magyar (kártyás) megfelelője készül az öt megszemélyesítő művet józan ésszel felérhetetlen magasságba tenni: valójában az éjsötét mélybe taszítani. A póznára feltett kalaphoz nem kell fej, elég az írás. 3 szög alkotja: úgymint a) az elvakult kisszerűség diktálta bosszú, b) a versenyképtelenség és a felkészületlenség, c) a szorongás kiváltotta, végső erőlködés.

Jelkép ez. Annak a szimbóluma, hogy mennyire veszi emberszámba az egyszemélyi hatalom a többieket, főként az alul lévőket. Jelképes, hogy vajh' miért kell megsüvegelni a személyében oda-, ill. kiállni félnék erőművészt. Évszázadokat átívelve, máig az időlegesség jele is. Mutatja, hogy amint megy - szalad - a helytartó, távozik vele a rendje, sőt fejtellenül utána dobhatják a sapkáját is. A modern időkben 4 évre kapott jog és bizalom, majd általa a visszaélés rendszere, a végsőki kiél(v)ezett zsarnokság nem örökidejű. A póznának lassan itt a vége. Paradox módon a majré jelzi, hogy nincs már a NER-ben pozitív töltés, hajtóerő.

Elvben a negyedik Alaptörvény-módosítást kellene elemezni. Megtette ezt főként az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet, a Társaság a Szabadságjogokért és a Magyar Helsinki Bizottság: közjogilag imponáló tényzerűséggel, tiszta, bár rémes kilátásokkal, remek színvonalon. Három megjegyzés. 1) A jogállam hiteles hívei bármennyire is minőségi érvekkel, példákkal és hivatkozásokkal írják le a módosítás műhibáit, ezrelékben fejezhető ki az értő figyelem. Köpnek rá az alkotmányozók, és megrendültség nélkül olvassák a szakmai elemzők, kommentálók. Az tartoznék a végére mottóként, hogy (ugyan)így megy (a levesbe) lényegében ma minden, és így kell a hatalomnak elhinni bármit is. 2) Szimpátiával nézem, hogy a képtelenségeket Arany Jánossal, Petőfi Sándorral fűszerezve találják, az iróniát is bevetik. De a nagy egész totális képtelenségét még így sem sikerült felmutatni: és alig látni jó érvet arra, hogy a bornírtág csúcsa az egyszerű polgárnak mit is nyújthat?

Szemléltetés: Gessler kalapjának (lásd: tök kilences!) az elismerését fogják rajtunk számon kérni. Csak idő, alkalom (például egy megpulykázott választás) függvénye, hogy a népi ellenállás joga kinél, mikor, hogyan vált ki büntetést. Nincs kibúvó, nem lesz kívülálló. 3) Lélekemelő, hogy az ifjú közjogász nemzedék még a szégyenletes Alaptörvényt (AT) is megtartva keres a módosítás megfélemezéséhez jogállami megoldást, ám nem talál, így hagyja. Mondják, hogy az AT kifejezett normája / S) cikk (3) bekezdése! szerint az államfő kizárólag kihirdetetheti a bűnrossz normát, de nem vétőzhat. Tévedés, két okból. Egyrészt, mert ez csakis a jogértelmezés legelső-legalsó szintjéből, a nyelvtani értelmezésből következnek. Legalább 3 további argumentációs szint még hátra van: logikai, rendszertani, történeti. Másrészt, volt és van az államfőnek egy Jolly-Jokere, mely végsőszélső esetben hatásköri szabály is az aláírás megtagadására. Ha az államszervezet demokratikus működését látja veszélyeztetve, akkor nemet mondhat. Ekkor válik el, hogy semleges, kiegyensúlyozó, alkotmányos válságot feloldó személy-e az elnök, vagy kiemelt pártfunkcionárius.

A parlament előtt lévő, eleve minden pártszolgálatossal alávésztett módosítás betetőz egy folyamatot. Miért és hogyan? Orbán Viktor miniszterelnök úgy beszél és akként intézkedik, mint egy vőfély a bódult násznép előtt. Nemigen hisznek neki, azért sokan megtapsolják. Önmagától megrészegülve úgy dirigál, mint egy Z-licenszes vidéki fociedző. E manifesztálódott attitűd ok és okozat. Korábbi önmagának kiüresedő, megszállott, görcsös epigonja. Nincs másik: metódusban, személyben, intellektuális erőben, morálban, politikában. Hiábavaló az intés: mert találsz egy bokszkesztyűt, még nem hívhatod ki Erdei Zsoltot. Ez az idegen pályára tévedt ökölvívó-sakkozó fordított drámája. Zsákutca. Előre nincs út, hátrálni kizárt. Most telhet csurig a keserű pohár: kiinni ránk marad. 2011.12.30: A miniszterelnök szerint a magyar jogalkotásba senki sem szólhat bele. Más: menekülést színlelünk, közben hátrafelé nyilazunk. Más: ne a szavakat, a tetteket nézzék! 2012.03.15: Sohasem voltunk olyan egységesek, mint most. Ez a vallássá züllesztett politika hitvilága, túl az elemi racionalitáson. Credo quia absurdum est? Hiszem, mert képtelenség. Tertullianus paradoxona Európában nem lehetne államfilozófia, mintaértékű nemzetállami koncepció, és főleg nem magunknak kikövetelt hegemonia. Nem számít? (Majd)nem mindegy: hiszi-e mantráit a kinyilatkozó, vagy még picit kinevet mögülik. Tragédia, hogy/ha/ rá Alaptörvény, más jogszabály épül: a jogállam, a piacgazdaság, az EU (jog)rendszerét sem tisztelő regulákban.

Az Unióban egy alaptörvény - igen nagy részben - közös vívmányok alapján készült értéktartalmú, de ideológiailag és pártalapon semleges, stratégiai léptékű, távlatos normaköteg: általánosan elismert elvek, szabályok és modern kihívások válaszának együttese. Mivel mindezt itthon elvetették, választékul főként a sötét honi középkor és a nem túl dicső XX. század első fele kínálkozott: kapva-kaptak rajta. Nem véletlenül lett az ezeréves múlt a kiinduló, lelki opció (az Aranybullától, Werbőczyn át Horthy országlásáig).

Taktikai szempont, időszakos pártérdek modern alkotmányt nem determinálhatja. Önző-ártó hatalom-koncentráció másutt, demokráciában ismeretlen: Európában meg sem mernék kísérteni, még ha 200 éve volna is ilyen hatáskör. Egy személy diktálta műhiba összekaparni innen-onnan az antidemokratikus resztliket (alkotván közjogi fasírtot). Nem tisztességes azzal érvelni, hogy régi demokráciákban is van ez meg az. Az, hogy de facto minden hatalmi monopóliumot felelőtlenül, nivótlanul egy kézbe adták: kizárt. Mitől félnek ennyire az AT buherálói? Last minute szemlélet tarol: sietni, amíg a 2/3-ad - mely 2,5 éve 3/3-ként üzemel – megvan. Lebutított, kisszerű, hamis, versenyképtelen bonapartizmus ül tort. Egocentrikus egerút vezet így az alkotmánytól az Orbán-pátensig, egy „felcsútmányig”.

Nem ugyanaz bárkiről-bármiről 3 dehonesztáló mondatot világgá kürtölni, mint az esetleg tényleg létező, eszkalálódó problémát értően, gyökeresen, távlatosan rendezni, mesterien megoldani. Nem szabadna dühös és ostoba rombolással: haraggal, részrehajlással demokráciát színlelni. Nem mehetne folyton, drámain kétfelé a szó és a tett. Az utóbbi 2,5 év kormányzati - jogi és igazgatási - gyakorlatára, alkotmányozására a sikerületlen jelző már dicséret volna. Azért titulálják mégis egymás-jognak látszó terméküket (az AT-ét is) példamutató, sikeres, sőt évszázados kodifikációnak, mert nem értenek hozzá. Mert nincs külső-belső kontroll, továbbá nincs más(ik) cél, eszköz és módszer. Intellektuális erő sincs már.

A késztermék(ek)ben megmutatkozó tudásszint nem éri el a tankönyvi alapok minimumát sem. Az ellenségeskedő attitűd, a komplex gondolkodás és cselekvés „szokatlansága”, végül az ebül szerzett jószág léhaságra intő ócskasága, kényelme maximum ennyire predesztinál. Nézzük csak, ki mindenki ülhet, s már mióta az uborkafa legtetején! Régi könyvben találtam: a “fennforgás” idővel rájön, hogy egyedül, magától nem tud lejönni a fáról, csak leesni tudna. Inkább marad és üvölt. Zárszó: ha az AT-ét felteszik a polcra, mindjárt...

A szerző alkotmányjogász